

De zes rollen van de leraar

30 januari 2018
Martie Sijpe

De nieuwste creatie, de vijf rollen springlevend !

Waarom
Wat
Hoe
Wat als.....?

3

Doelen

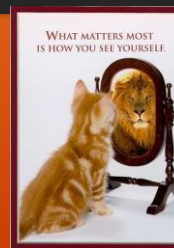
Na afloop van deze masterclass heb je:

- Informatie over 'De zes rollen van de leraar' en de doorlopende leerlijn voor leraren
- Informatie over rol zes: de coach van de leerling

Waarom dit boek?

Bewustwording

Wij zitten niet in een tijdperk van veranderingen,
maar in een verandering van tijdperk.

Jan Rotmans

Kennis

- Om vragen te kunnen stellen
- Om kritisch na te denken
- Nieuwe kennis creëren

De vijf rollen van de leraar

- Gastheer
- Presentator
- Didacticus
- Pedagoog
- Afsluiter

11

De leerlijn

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Algemene ontwikkeling van competenties	Heeft de kennis en kennis van de vaardigheden	Kan de kennis en de vaardigheden in een bekende situatie toepassen	Kan de kennis en de vaardigheden in nieuwe en complexe situaties toepassen	Kan creatief en flexibel de kennis en vaardigheden toepassen in verschillende situaties en nieuwe kennis creëren

Rubrics

Wat	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Gedragindicator	Start-bekwaamheid	Vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch bekwaam (herziene bekwaamheids-eisen)	Omgaan met verschillen: differentiëren, passend onderwijs	Coach
	IK	WIJ	JULLIE	JIJ

Zone van naaste ontwikkeling

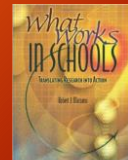
De vijf/zes rollen van de leraar

Wat werkt in de klas ?

Van alle factoren die de **leerresultaten** verbeteren heeft het handelen van **leraren** verreweg de grootste invloed.

OPDRACHT

Het effect van het gedrag van leraar wordt bepaald door
hoe de leerlingen dat gedrag ervaren en niet
hoe de leraar zijn gedrag bedoelt.

(Watzlawick c.s., 1970)

Wat is effectief?

- Docentengedrag is complex
- Het is wel afhankelijk van de context
- Het komt op verschillende manieren tot uiting
- Weten wat de ontwikkelrichting is
- Koppelen aan overtuigingen

Nieuwsgierigheid, belangstelling, pret

Evidence based

Tuckman
Watzlawick
Doyle
Hattie
Marzano
Dweck
Ebbens

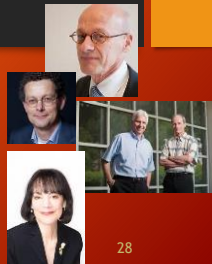
De gastheer

- Contact maken
- Contact houden

De gastheer

- Interpersoonlijk leraargedrag (Wubbels e.a. 1992, 2005)
- Non-verbaal gedrag (gelaatsuitdrukking) beïnvloedt hoe anderen ons ervaren (Van Tartwijk, 1993)
- Psychologische basisbehoeften (Deci&Ryan, 2000)
- Growth mindset: emoties beïnvloeden onze innerlijke toestand (Dweck, 2006).

28

Gangcultuur

Gastheer

Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Ik ken van een aantal leerlingen de achtergronden	Ik ken de achtergronden en weet welke leerlingen problemen hebben met het vak	Ik ken de achtergronden en weet wat de leerlingen nodig hebben om zich welkom te voelen	Ik ken van mijn leerlingen hun niveau van ontwikkeling van vakken en hun relevante persoonlijke achtergrond

De presentator

- Aandacht vangen
- Aandacht vasthouden
- Leiderschapsgedrag
- Leerdoelen

32

De presentator

- De indruk die leerlingen van leraren hebben wordt vooral bepaald door het gedrag van die leraren in klassikale situaties (Wubbels e.a., 2005)
- Groepsdynamica (Bruce Wayne Tuckman, 1965) "Developmental Sequence in Small Groups"
- De code afspreken (Dayle, 1984)
- Socialisatie. (Biesta, (2014)

33

Presentator

Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Ik kan algemene leerdoelen formuleren.	Ik formuleer afzonderlijke leerdoelen bij de verschillende weekvormen.	Ik formuleer leerdoelen op twee of drie niveaus.	Ik laat de leerling kiezen welke leerdoelen hij nastreeft.

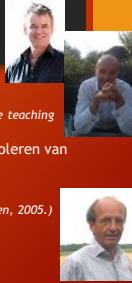
Didacticus

- Voordoen
- Inoefenen
- Complete instructie

De didacticus

- Instructie (*Hattie, Visible learning 2008*)
- Inoefenen is een actief proces (*Muijs & Reynolds, Effective teaching 2005*)
- De stapstenen in de fase van dit proces voor het controleren van begrip (*Hollingsworth en Yberra, 2015*)
- Feedback geven (*Hattie en Timperley, 2007*)
- Volledige instructie (*Ebbens & Ettekov, Samenwerkend Leren, 2005*)

Didacticus

Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Ik doe voor en stel daarna vragen die tot denken aanzetten (lagere orde)	Ik doe voor en stel tegelijkertijd vragen die tot denken aanzetten (lagere en hogere orde)	Ik doe voor <u>en</u> stel vragen op verschillende denkniveaus (twee of drie)	Ik vraag aan de leerling wat de leerling gaat doen om de leerstof te begrijpen

De pedagoog

- Creëert veilig leerklimaat
- Geeft positieve feedback
- Corrigeert overeenkomstig overtreding

De pedagoog

- Interpersoonlijk leraargedrag (*Wubbels, 2005*)
- Gevarieerd repertoire aan kleine en grote ordemaatregelen (*Sieber 1981*)
- Veilige leeromgeving wordt gekenmerkt door een hoge mate van nabijheid van de docent en geringe mate van ontevreden en corrigerend docentgedrag (*Brok 2006*)
- 'Als ik me inspan en het lukt niet dan ga ik niet af. Het hoort bij leren en de leraar ziet mijn inspanning.' (*Dweck*)
- Groepsplan (*Overveld*)

42

Pedagoog

Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Ik geef aan hoe ik het in de les wil hebben	Ik overleg met de leerlingen wat voor ons belangrijke normen en waarden zijn en geef mijn verwachtingen aan	Ik bespreek per niveaugroep welke normen en waarden belangrijk zijn	De leerlingen geven aan wat zij belangrijk vinden in het nemen van hun verantwoordelijkheid. Dat is regelmatig onderwerp van gesprek

De afsluiter

Sluit de les af

wat betreft inhoud en proces

De afsluiter

- Leerlingen laten reflecteren (*Boekaerts & Simons, 2003*)
- Lessen laten aansluiten en op elkaar voortbouwen (*Lagerwerf en Korthagen 2006*)
- Clarke, Timperley en Hattie (2003) bevestigen wat we in de praktijk ervaren. Zij beschrijven, leerdoelen, werkvormen en laten zien en horen hoe ze geleerd hebben.
- Mitchell (2015) beschrijft dat leerstrategieën van leerlingen gebaseerd zijn op twee pijlers: ontwikkelen cognitieve vermogens en de cognitie bewust te regelen door zelfregulerende strategieën te gebruiken

Jouw volgende stap in ontwikkeling

Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Ik geef alle leerdoelen van de les en geef aan of ze bereikt zijn	Ik bespreek samen met de leerlingen welke leerdoelen we bereikt hebben (inhoud, vaardigheden, strategieën, resultaten en sociale interactie)	Ik bespreek per niveaugroep welke leerdoelen ze bereikt hebben (...)	De leerling reflecteert op welke leerdoelen hij bereikt heeft volgens zijn vooraf gestelde criteria (inhoud, vaardigheden, leerstrategieën, meta-cognitieve vaardigheden,...)

Doorlopende leerlijn

Gastheer				Coach
Presentator				Coach
Didacticus				Coach
Pedagoog				Coach
Afsluiter				Coach

Doorlopende leerlijn

Gastheer				Coach
Presentator				Coach
Didacticus				Coach
Pedagoog				Coach
Afsluiter				Coach

Doorlopende leerlijn

Gastheer				Coach
Presentator				Coach
Didacticus				Coach
Pedagoog				Coach
Afsluiter				Coach

Doorlopende leerlijn

Gastheer				Coach
Presentator				Coach
Didacticus				Coach
Pedagoog				Coach
Afsluiter				Coach

Doorlopende leerlijn

Gastheer				Coach
Presentator				Coach
Didacticus				Coach
Pedagoog				Coach
Afsluiter				Coach

De praktijk

Waarom de coach van de leerling?

De rol van coach

- 21ste eeuwse vaardigheden
- Focus op leerproces: leerstrategieën, meta-cognitieve vaardigheden
- Soft skills (empathie, functioneel samenwerken, leiderschap,...)
- Reguleren van eigen leerproces → leerprestaties
- Gepersonaliseerd leren
- Data verzamelen is mogelijk door gebruik te maken van ICT
- Optimalisatie van het leerproces met aandacht voor samenwerken etc.
- Inhoudelijk, cognitief en motivationeel inspelen op verschillen tussen leerlingen
- Stevig fundament voor een leven lang leren

Lerende organisatie

Gepersonaliseerd leren

Gepersonaliseerd leren

Ambitie
Talent ontwikkelen

1. eigen tempo
2. eigenaar leerproces
3. gericht op ontwikkeling

Kunnen kiezen!

Ontwikkeling

Ontwikkeling staat centraal

Ontwikkelingsgerichte feedback

Succesfactoren

Aandacht voor de leerling
Koppeling doelen-uitvoering-toetsing
Structuur
Deskundigheid
Normen en waarden
ICT
Omgaan met verschillen

De coach

Niet:

- Voordoen. Alleen op aanvraag
- Workshops
- Leerproces overnemen
- Los laten
- Het antwoord, het resultaat, wel het leerproces
- Oordelen

Wel:

- Vragen stellen
- Luisteren
- Motiveren
- Observeren
- Oprecht geïnteresseerd
- Ontwikkelingsgerichte feedback geven
- Keuzes voorbereiden
- Enzovoort

Het coachingsgesprek

- Gastheer
- Presentator
- Didacticus
- Pedagoog
- Afsluiter

"Een goede leraar
leert tijdens het
lesgeven,
een goede leerling
geeft les
tijdens het leren."

Het gaat goed!!

- Coaches in de school
- Inductieprogramma's
- Scholen: (zeer) zwak, excellent, iPad school
- Ontwikkelingsgerichte feedback geven
- Lereren leren
- De opleidingen
- Flexibilisering van leren
- Nu de zes rollen van de leraar!

- The image shows the front cover of a book titled "De zes rollen van de leraar" by Martje Shooter. The cover is divided into two main color sections: a green upper half and a white lower half. The title is written in large, white, sans-serif font on the green background. Below the title is a small, 3D illustration of a Rubik's cube. The subtitle "Handboek voor effectief leggen" is written in black, sans-serif font on the white background. Below the subtitle is a larger, 3D illustration of a Rubik's cube, with the letters "YO" visible on one of its faces. The author's name, "Martje Shooter", is printed in a small, black font at the top left of the green section. At the bottom right of the white section, the publisher's name "De Persgroep" is printed in a small, black font.

Vragen?

Veel plezier met jouw prachtige vak!

A photograph showing five hands, each giving a thumbs-up gesture, against a clear blue sky with a few wispy clouds. The hands are arranged in a horizontal line, and the thumbs are pointing upwards.